

Intervju med Gerd Kjølaas, 11.12.1997, Kjølaas' leilighet på Majorstua

- 00:00:00 – 00:02:20 Om "hva slags dans" hun valgte. Ikke mye å se da hun var ung, men hun ble satt på sporet i Svartskog der familien leide sommerhus. Så en elev av Inga Jacobi i et "fellesselskap" og spurte henne hvor hun hadde lært å danse. Fant ut at hun måtte prøve å komme dit.
- 00:02:20 Foreldrene var sterkt imot at hun danset. Ble tidlig klart at hun enten måtte bryte med dem eller velge bort dansen. Valgte dans og er glad for det.
- 00: 04:00 Om skolen i Trondheim. Måtte klare seg selv pga. manglende støtte hjemme. Ekstrajobbing for å få lært videre. Var assistent hos Solveig Dohrn, som hadde hatt kurs der i ett år. Overtok skolen og fikk råd til privatundervisning hos Inga Jacobi og hennes assistent Signe Hofgaard (hele sommeren). Om det gunstige ved privattimer. Tilbake i Trondheim kunne hun med tillatelse annonsere med "elev av Inga Jacobi".
- 00:07:00 Benyttet enhver anledning til å reise ut og lære. Dro til dansekongress i München som Jacobis stedfortreder. Dans fra hele verden, bl.a. Kurt Jooss. Foredrag om dagen, forestillinger ettermiddag og kveld. Om å skjelne og se kvalitet, ha teft. Det var to hun ville jobbe med: Jooss og Gret Palucca. Skolen gikk bra, hun sparte opp penger.
- 00:09:20 Debut som koreograf og danser 1½ år etter hun var "ute". Hadde begynt "å lage dans". Program med 60 elever. Stor gruppedans med 40 av dem. "Det beste jeg laget." Slo an. Per Aabel så dem og roste, også til pressen. Han iscenesatte på Trøndelag Teater og brukte Gerd som koreograf i "to operetter + 1". Stor jubel.
- 00:11:50 Foreldrene så på henne med andre øyne etter de gode kritikkene og inviterte henne hjem. Hun fikk en polise av faren. Reiste til Gret Palucca i Dresden, som danset "i ett med musikken". Mye koreografi: "Bygg dans som musikken."
- 00:13:50 Tilbake i Trondheim og nye danseaftener. Hele skolen, dvs. 40 av dem, dro til Oslo og forestilling på Casino med et revidert program av debutforestillingen. Fikk "virkelig kritikk", hadde godt av det. Reidar Mjøen (Aftenposten?) skrev: "Dans er ikke sånn lett kunst som Gerd Kjølaas tror". Kritikerne var dog enige om talent. Hun ville lære mer.

- 00:15:50 Dro til Jooss få år etter hun var hos Palucca, til Dartington Hall i Sydengland på sommerkurs. "Oppdaget min stil." Lærte av Jooss, som var utdannet av Laban - rom, tid og dynamikk. Rommet svært vesentlig, bruk av kropp i rom. Ga henne ny plattform.
- 00:18:30 Om å arbeide med Jooss 9-11 år etter (våren 46) da hun jobbet med sin første bok: *Fri dans*. Ville intervju ham til boka, men han engasjerte henne til sitt kompani.
- 00:20:20 Turnerte i Canada, USA og Europa, eneste norske danser i kompaniet - totalt 12 nasjoner. Jooss ville ha typer. Husker særlig en ballett: *The big city*. Forteller detaljer om den. Kom fire takter for sent inn og fikk refs - skjedde aldri igjen.
- 00:24:40 Om hardt turneliv, spesielt i USA. Så flere musikaler samt Agnes de Milles koreografi. Det gjorde inntrykk og ga impulser om supplement av klassisk til fridansen - "klassisk og vår tids dans hører sammen".
- 00:26:10 Om møtet med Louise Browne før hun dro ut med Jooss. Browne roste *Mot Ballade*. Mer detaljer om den, premiere i -45, svært god mottagelse og anonym pengegave. Om støtte fra Hjemmefronten. Leide foajeen i Det Nye Teater til prøver.
- 00:29:05 Om ros i brev fra Louise Browne. Om skillet mellom klassisk og fri dans: "De klassiske så ned på oss. Vi mente vi burde gå sammen." Etter Kjølaas' turne med Joos foreslo Browne skole sammen.
- 00:30:50 Sterk kontakt mellom Kjølaas og Browne. På skolen (Bygdøhus) gikk ikke bare Kjølaas' gamle elever, men nye kom til, mange av de norske som hadde vært ute. Undervisning i begge stiler. Enige om forestilling med begge stiler - begge kalt balletter, betyr scenedans. Browne koreograferte også "tidens dans", var med selv. Om Brownes bakgrunn og oppvekst.
- 00:34:30 Mer om *Mot Ballade* på Det Nye Teater, den gang Casino, samt friluftsscenen på Bygdøy - direktør Kjellberg på Folkemuseet og fire sesonger der. Om turnevirksomheten, og starten på den. Detaljer om Englandsturneene. Om mottagelsen der - ingen konkurranse, de hadde særpreg.
- 00:40:40 Om Brownes flytting tilbake til England og perioden etter. Riksteaterturneer, mange detaljer om disse samt om noen av ballettene, bl.a. Brownes *Henrik VIII* og nye dansere. Stor

publikumsoppslutning på turneene, også i byer som aldri hadde opplevd dans før.

- 00:42:50 Om handlingsballettene - "jeg hadde alltid det", norske motiver, enten dramatiske eller humoristiske, en novelle, et eventyr (mye Asbjørnsen), *Veslefrikk*, *Tyrihans* osv.
Om å være leder, koreograf og danser, om sine danseroller (nevner også Art Versteegen) og om å slutte som danser.
- 00:45:48 Broren, danseren Hans Kjølås, kom tilbake fra utlandet med konen Truuk Doyer. Flere mannlige dansere i kompaniet - fra én i Casinotiden. Om å ivareta dansernes individualitet, også på skolen. Detaljer om undervisningen. Samme syn om individ hos Browne og Jooss. Om Jooss' nedleggelse av sitt kompani pga. økonomi.
- 00:47:05 Om Ivo Cramér som koreograf: *Bibelske Bilder*, og som danser i kompaniet. Om styrkene i ensemblet: Gode ballerter, sterkt ensemble med bare solister.
Om å starte skole under krigen og å bygge opp en stamme dansere. Ble invitert til Skaugum (rikskommissær Josef Terboven), takket nei, trøbbel med arbeidstillatelse, men det gikk ok. Om skolen: Miljøet besto ikke bare av dansere, men også skuespillere (Stanislavskimetoden) og mange musikere, stor arbeidsledighet, privatkonserter.
Arbeidsforholdene før Norsk Ballettforbund og arbeid for bedre lønn - kontra nå. Dansere er for dyre. Om Edith Rogers problemer med å få ansatt dansere nå (i 1997). Må ansette statister.
- 00:54:35 Om undervisning senere (bl.a. for de to intervjuerne).
Undervisningen var preget uttrykksmessig av Kjølås. Også bemerket av Browne, da hun i egenskap av å være sensor (antagelig RAD) kom til skolen.
Boken *Hvor er kvinnene* (?) nevner at danserne fikk koreografer. Guri Ludt og Fernanda (Sparre Smith) allerede 1. år - Kanskje Edith, men for mange solistoppdrag. Om Ediths vei inn i teatret, instruksjon og regi.
- 00:57:45 Om bøkene: *Fri dans* fra 1946 og selvbiografien *Dans, ropte livet* (1997), som favner mer. Den første var lærebok om fridansteknikk og intervjuer med betydningsfulle koreografer og dansere. Brev til dem hun ikke nådde, seks siders svar fra Birgit Cullberg (som hadde full fireårs utdanning hos Jooss).
- 1:00:15 Avslutning av intervjuet. Rikt liv, angrer ikke på dansen.